

Posjetiteljski centar

Dravska priča

Europska unija
Zajedno do fondova EU

REPUBLIKA HRVATSKA

Ministarstvo regionalnoga razvoja
i fondova Europske unije

EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOWI

Operativni program
KONKURENTNOST
I KOHEZIJA

IMPRESSUM

Posjetiteljski centar Dravska priča

Izdavač:

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije,
Noskovci 2/a, 33523 Čađavica
Tel: (033) 722 033, E-mail: info@virovitica-nature.hr
Web: www.virovitica-nature.hr

Za izdavača:

Tatjana Arnold Sabo, ravnateljica

Fotografije:

arhiva Javne ustanove

Grafičko oblikovanje i tisak:

Grafiti Becker, Virovitica

Nakladnik:

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije

Naklada:

3000 primjeraka

Noskovci, 2020.

Autori teksta:

djelatnici Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije i djelatnici Turističke zajednice Virovitičko-podravске županije

Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije.

Projekt je sufinancirala Europska Unija iz Europskog fonda za regionalni razvoj

Za više informacija o Europskim fondovima: www.strukturnifondovi.hr

POSJETITELJSKI CENTAR DRAVSKA PRIČA

U malome mjestu Noskovci Općine Čađavica u Virovitičko-podravskoj županiji smješten je Posjetiteljski centar Dravska priča. Jedinствен je to primjer interaktivnog prostora interpretacije zaštićenih područja prirode sa svrhom očuvanja vrijednosti neprocjenjive prirodne baštine. Svoja vrata otvara zainteresiranim posjetiteljima svih životnih dobi, interesa i potreba.

Učenici osnovnih škola ovdje mogu provesti nezaboravne dane škole u prirodi, a srednjoškolicima i studentima u ponudi je više programa terenske nastave. Tu su i ljetni i zimski tematski kampovi kao primjer privlačnog turističkog sadržaja obrazovnog karaktera. Posjetiteljski je centar izvrsno odredište za obiteljske izlete vikendom. Biciklisti, promatrači ptica i najrazličitiji zaljubljenici u aktivni odmor ovdje mogu uživati uz korištenje razne opreme koja je na raspolaganju svim posjetiteljima. Budući da su cijeli Posjetiteljski centar Dravska priča i perivoj koji ga okružuje u potpunosti prilagođeni osobama s invaliditetom, slijepi i slabovidne osobe, kao i osobe sa poteškoćama u kretanju, osobito su dobro došle.

Radujemo se Vašem posjetu!

UVOD

Posjetiteljski Centar Dravska priča uspostavljen je zahvaljujući provedenim aktivnostima istoimenog projekta Posjetiteljski centar Dravska priča – interaktivan, inovativan i svima pristupačan doživljaj prirode, KK.06.1.2.02.0017, koji je sufinanciran sredstvima Europske unije iz Europskog fonda za regionalni razvoj, Operativni program Konkurentnost i kohezija, poziv Održivo upravljanje prirodnim baštinom, a koji se provodio od 15. veljače 2016. godine do 29. listopada 2020. godine. Ukupna vrijednost projekta je 13.176.303,00 kn, uz sufinanciranje od 11.199.858,00 kuna (85 %).

Zgrada današnjeg Posjetiteljskog centra plemićko je zdanje koje je dao izgraditi grof Janko Drašković početkom 19. stoljeća, a koristio ga je kao ljetnu rezidenciju. Od sredine prošloga stoljeća zgrada se koristi kao škola u kojoj je uređen i stambeni prostor za učitelja. Nekoliko je desetljeća objekt bio prepušten propadanju, sve do 2012. godine od kada Javna ustanova kroz čitavi niz projekata ulaže u obnovu i uređenje kako zgrade tako i perivoja u okruženju te izradi popratnih sadržaja današnjeg Posjetiteljskog centra Dravska priča, a koji je od 2016. godine ujedno i sjedište Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije.

Područje u kojem se nalazi Posjetiteljski centar Dravska priča pod višestrukom je zaštitom (Spomenik parkovne arhitekture – Skupina stabala u Noskovačkoj Dubravi, Regionalni park Mura – Drava, prekogranični Rezervat biosfere Mura – Drava – Dunav pod zaštitom UNESCO-a i Europska ekološka mreža Natura 2000). Osim toga je i neizostavni dio Europskog zelenog pojasa – vrijednog ekološkog koridora koji se razvio na području nekadašnje „Željezne zavjese“.

Svaka je prostorija u Posjetiteljskom centru Dravska priča tematski uređena. Osim uporabne svrhe, pažnja se posvetila i edukativnoj, s estetski stiliziranim sadržajima koji golicaju um i maštu svakog posjetitelja.

SVIJET SOVA

Dnevni je boravak uređen na temu sova. U svijetu su danas poznate 134 vrste sova, od toga se u Europi gnijezdi 13 vrsta, a u Hrvatskoj 10 – sve vrste su strogo zaštićene.

Ovdje je smješten i hologram kojim su suvremenom tehnologijom predstavljeni šišmiši te Jan i Buga – priča o riječnoj ljubavi. O čemu je točno riječ, možete vidjeti udobno smješteni u jedan od naslonjača, balansirajući na rubu stvarnosti i mašte.

FLORA

U ovom je uredu prezentiran dio zaštićene i zavičajne flore u Virovitičko-podravskoj županiji i Rezervatu biosfere Mura – Drava – Dunav u kojem je zabilježeno 300 različitih svojiti vaskularne flore, od kojih su 42 svojite strogo zaštićene temeljem Zakona o zaštiti prirode.

KUTAK LEPTIRA

U Hrvatskoj je zabilježeno oko 3.000 vrsta leptira, od kojih je samo 186 danjih. Osim što su ukras livada, važna uloga leptira je oprašivanje biljaka (odmah iza pčela), oni su indikatorska vrsta osjetljiva na promjene u okolišu, a i izvor hrane za mnoge životinje – leptiri su dio prehranbenog lanca o kojem i mi ovisimo. Uništavanjem staništa leptira ugrožava se njihov opstanak. Djelatnici Javne ustanove provode monitoring (praćenje stanja) leptira u tri razdoblja tijekom godine.

CITES KUTAK

U Posjetiteljskom centru Dravska priča nalazi se jedan od samo tri CITES edukativna kutka u Republici Hrvatskoj – drugi je u NP Brijuni, a treći u Zračnoj luci dr. Franjo Tuđman. CITES je Konvencija o sprječavanju međunarodne trgovine ugroženim vrstama divljih životinja i biljaka. Republika Hrvatska potpisnica je Konvencije od 2000. godine. Cilj Konvencije je sprječavanje nekontrolirane međunarodne trgovine i iskorištavanje ugroženih vrsta. Konvencija regulira 35.000 različitih biljnih i životinjskih vrsta, a za tisuću je zabranila trgovinu. Trgovina ostalim vrstama s CITES liste regulira se sustavom dopuštenja, kako bi se osiguralo da bude legalna, održiva i da se može nadzirati. Godišnje se kroz ilegalnu trgovinu ugroženim vrstama ostvari velika zarada, po vrijednosti odmah iza trgovine narkoticima, oružjem i ljudima.

KUHINJA

Priroda kao izvor hrane za čovjeka tema je prostora čajne kuhinje. Gljive kao izvor hrane u prirodi (jestive vrste) odlikuju se niskom kalorijskom vrijednosti zbog velikog udjela vode u svojem sastavu (gotovo 90 %), a obiluju mineralima i vitaminima. Lov odavno nije aktivnost kojoj je primarni cilj osiguranje osnove za život, dakle hrane, ali je u pradavna vremena bio jedini način. Za razliku od ostalih orašastih plodova, pitomi kesten sadrži znatno manji udio masti, ima visok udio škroba (dvostruko više od krumpira) i jedini je orašasti plod koji sadrži vitamin C. Gosti hostela imaju na raspolaganju sav inventar kuhinje.

PTIČJA PJEVAONICA

Ptičja pjevaonica Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav naziv je konferencijske dvorane, a istoimeni naziv nosi i edukativni program o 15 vrsta ptica na području Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav u Virovitičko-podravskoj županiji. Od 402 evidentirane vrste ptica na prostoru Republike Hrvatske, na području Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav zabilježeno je 318 vrsta, a na području Virovitičko-podravске županije evidentirano je 116 vrsta. Ptice na oslikanim zidnim površinama prikazane su približno u prirodnoj veličini. Primjer je orao štekavac s rasponom krila od 250 cm. Javna ustanova posjetiteljima nudi mogućnost organizacije promatranja ptica na promatračnicama za ptice u Noskovicima i na Križnici uz korištenje opreme za determinaciju (ključevi za determinaciju ptica, dalekozori, teleskopi).

SISAVCI

Ured djelatnika Javne ustanove uređen je na temu sisavaca.

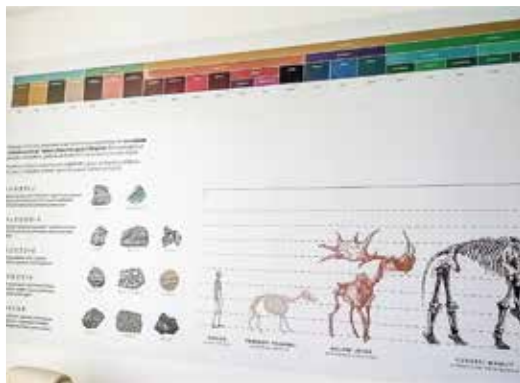
U Hrvatskoj je zabilježena 101 vrsta sisavaca, od toga je 90 vrsta zavičajno, a 11 strano uneseno. Odabrani predstavnici sisavaca o kojima se u ovome prostoru može nešto više naučiti su: dabar, vidra, šišmiši i hrčak – ne kućni, već poljski hrčak!

GEOLOGIJA

Ured djelatnika Javne ustanove u kojem se prezentira geologija i geobaština područja Virovitičko-podravske županije koju čine dvije reljefne cjeline: ravničarska (Dravska potolina) i brdska (Slavonsko gorje i Bilogora). Zahvaljujući donaciji kolekcionara fosila

g. Dietmara Seeha iz Savezne Republike Njemačke posjetitelji mogu vidjeti i primjerke fosila starosti između 140 i 280 milijuna godina.

ČUDEсна ШУМА

Digitalnim oslikavanjem uređen je prostor hodnika u prizemlju, na ulazu s istočne strane objekta. Naziv teme Čudesna šuma namjera je da se na malo drugačiji način prezentira izuzetna biološka raznolikost, vrijednost i važnost očuvanja šumskih sustava Republike Hrvatske. Slikarskim tehnikama postignut je efekt dubine, tako da posjetitelj prolazeći hodnikom ima dojam da hoda šumom – našom čudesnom šumom.

DRAVSKE ŠUME VILA I VILENJAKA

Tehnikom anamornog slikarstva oslikane su zidne i stropne površine ispod i oko stubišta koje iz prizemlja vodi prema smještajnim kapacitetima i zimskom vrtu. Oslikavanje ovog prostora na atraktivan način prezentira dio tradicijske baštine i vjerovanja stanovnika uz Muru i Dravu da su vile i vilenjaci „sile prirode“, koje žive tu pored nas i često, mada toga nismo svjesni i svojim nevidljivim dodirima utječu na naše živote.

SMJEŠTAJNI KAPACITETI

U listopadu 2016. godine Centar je registriran kao hostel s 34 kreveta raspoređena u 4 višekrevetne spavaonice i 2 jednokrevetne sobe. I smještajni kapaciteti povezani su s temama iz prirode pa tako višekrevetne sobe nose nazive Listić, Cvjetić, Ribica i Leptirić, a jednokrevetne Bundeвица I i Bundeвица II. Centar je zamišljen tako da radi provedbe programa Škole u prirodi u njemu može noćiti cijeli razredni odjel s pratiteljima (2 osobe). Hostelski smještaj ne služi samo za smještaj učenika, već je namijenjen različitim kategorijama posjetitelja – edukacije, team building programi, terenski obilasci područja, posebne aktivnosti udruga i sl.

Prostor hodnika koji povezuje spavaonice, sobe i zimski vrt, nosi naziv Mitovi i legende i njime se želi podsjetiti na važan dio kulturne i tradicijske baštine područja uz rijeke Muru, Dravu i Dunav.

Prostor stubišta posvećen je vretencima koji su odlični bioindikatori kvalitete vode i njihova prisutnost govori o vrijednosti i očuvanosti ekosustava.

Za osobe sa invaliditetom i smanjenom pokretljivošću ugrađena je podizna platforma kako bi se omogućio pristup potkrovlju.

ZIMSKI VRT

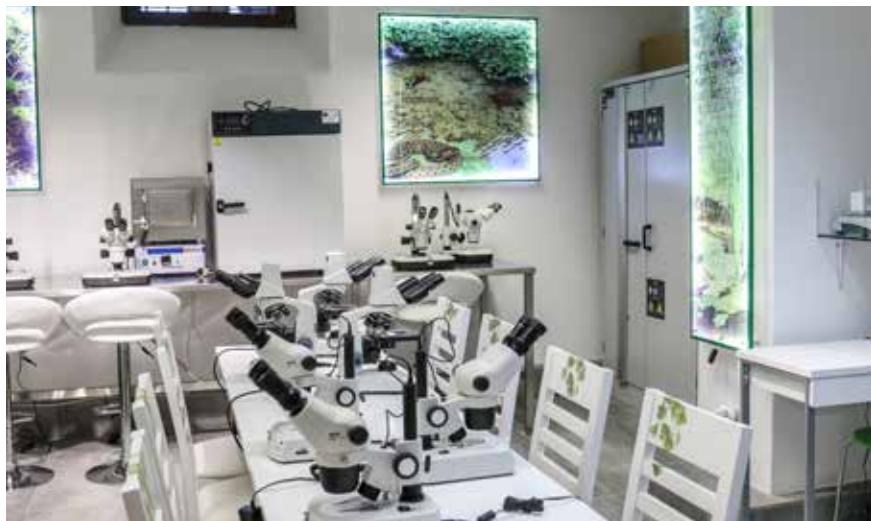
U nekad neiskorištenom prostoru iznad sjevernog ulaza u zgradu Posjetiteljskog centra rekonstruiran je dio krovništva kako bi se izradio još jedan dodatan sadržaj za posjetitelje – zimski vrt. Riječ je o interpolaciji građevine koja ne narušava izgled Centra već tijekom cijele godine omogućava posjetiteljima interakciju sa zaštićenim perivojem i pogled prema rijeci Dravi, naročito kada su vremenske prilike nepogodne za boravak na otvorenome. U zimskom vrtu nalazi se interpretacija vodenih staništa područja Regionalnog parka Mura – Drava i Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav. U zimskom vrtu obavlja se uzgoj biljaka iz sjemena za potrebe vrta mirisnog doživljaja i edukativnog povrtnjaka.

BIOISTRAŽIVAČKA STANICA

Prostor je namijenjen provođenju edukativnih programa, od vrtičkog uzrasta do studenata prirodnih znanosti, ali i radu djelatnika Javne ustanove i istraživača na terenu. Bioistraživačka stanica opremljena je za analizu uzoraka s terena i video snimanje na mikroskopima. Od opreme se ističu lupe i mikroskopi, vage, uređaji za filtriranje vode, sušionici, kemikalije, laboratorijsko posuđe, indikatori za određivanje pH vrijednosti i dr.

U prostorima bioistraživačke stanice, posjetiteljima su na svijetlećim panelima prezentirane zaštićene i endemske riblje vrste rijeke Drave koja je najbogatija Hrvatska rijeka sa čak 69 različitih vrsta riba, a mogu se vidjeti i vodozemci i gmazovi područja Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav.

PERIVOJ

Perivoj koji okružuje Posjetiteljski centar Dravska priča zaštićeno je područje prirode od 1969. godine kao spomenik parkovne arhitekture pod nazivom Skupina stabala u Noskovačkoj Dubravi. U vrijeme proglašenja zaštite bilo je zastupljeno 27 vrsta drveća i grmlja. Dugi niz desetljeća nebrige doveo je do nestanka pojedinih vrsta. Revitalizacijom perivoja 2015. godine, prekograničnim projektom Three Rivers = One Aim, u perivoj su vraćene sve vrste drveća i grmlja koje su u njemu bile u trenutku zaštite 1969. godine.

Zastupljenost vrsta drveća i grmlja u perivoju popraćena je info tablama s nazivima na hrvatskom, mađarskom, engleskom i njemačkom jeziku te Brailleovom pismu.

OPORAVILIŠTE ZA BIJELE RODE

U suradnji s Centrom za zbrinjavanje zaplijenjenih i ozlijeđenih zaštićenih životinja AWAP kod Zaprešića i Virovitičko-podravskom županijom, uz dopuštenje Ministarstva zaštite okoliša i energetike, izgrađeno je oporavilište za bijele rode tijekom mjeseca rujna 2017. godine. Uređeno je vegetacijom i drvenim elementima koji čine dom za 15-ak bijelih roda. One koje su zbog medicinskih razloga nesposobne za samostalan boravak u prirodi, ovdje su trajno smještene i o njima brigu vode djelatnici Javne ustanove za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije.

VODENA UČIONICA

Škola uz rijeku Dravska priča je prostor za edukaciju na otvorenom koji omogućuje učenje o prekograničnom Rezervatu biosfere Mura – Drava – Dunav, riječnom krajoliku i uslugama ekosustava koje on pruža. Namijenjena je posjetiteljima/učenicima/studentima za predavanja o prirodnim vrijednostima, za odmor posjetitelja te izlete lokalnih dionika. U školi uz rijeku predstavljene su prirodne vrijednosti te značaj prirodnih riječnih tokova u Rezervatu biosfere Mura – Drava – Dunav, s naglaskom na strogo zaštićenu Natura 2000 vrstu ribe crnka (*Umbra krameri*). Izgrađena je u sklopu projekta Prekogranični program upravljanja planiranim pentalateralnim Rezervatom biosfere Mura – Drava – Dunav, akronim coop MDD.

VRT MIRISNIH DOŽIVLJAJA

U vrtu mirisnih doživljaja različitim se čulima mogu doživjeti biljke koje su nekada bile neizostavni ukrasi vrtova naših baka. U vrtu se nalazi 21 vrsta biljaka, od kojih je najotrovnija đurđica (svi dijelovi biljke su otrovni), a najljekovitija neven (obnavlja oštećenu kožu). Na edukativnim pločama dostupne su informacije o uporabi pojedinih biljaka, njihovoj otrovnosti i ljekovitosti, također i na Brailleovom pismu za slijepe i slabovidne osobe.

EDUKATIVNI POVRTNJAK I VOĆNJAK

Uloga edukativnog povrtnjaka je održavanje praktične nastave primjerene za učenike od prvog do četvrtog razreda, kao i nutricionističke kampove. Uzgoj povrća i bobičastog voća je organski (bez uporabe pesticida), a primjenjuju se prirodni načini gnojenja i obrane od nametnika. U voćnjaku je posađeno 28 autohtonih, starih sorti voćaka, koje su otporne na bolesti i ne zahtijevaju tretiranje kemijskim sredstvima (jabuke, kruške, šljive, breskve, dunje i trešnja). I prostor voćnjaka će se koristiti u edukativne svrhe.

MULTIMEDIJA

U podrumskom dijelu Posjetiteljskog centra Dravska priča uređen je interaktivni multimedijски postav. U prostoru hodnika posjetitelje se upoznaje sa zaštićenim područjima prirode u kojima se nalaze, sa suživotom čovjeka i rijeke u prošlosti i danas i na zanimljiv način ih se educira kroz zanimljive činjenice o prirodi na unutarnjoj strani garderobnih ormarića. Prostor hodnika i prezentacijske dvorane povezuje pomična platforma, koja posjetitelja uvodi u svijet prirode – uz simuliran osjećaj plutanja platforme na vodi, mogu se čuti i razni zvuci (kliktanje orla štekavca, rika jelena, kreket žabe, cvrkut ptica...).

U prostoru prezentacijske dvorane osmišljen je koncept interpretacije rijeke i prirodnih vrijednosti Regionalnog parka Mura – Drava, odnosno Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav kroz osam prezentacijskih točaka:

Bregunice

– prikaz strme obale rijeke sa staništem bregunica i njihovim životom.

Dinamički procesi Drave

– na interaktivnom stolu prikazuje se tok rijeke i njena izuzetno vrijedna, a ujedno i ugrožena staništa – rukavac, meandar, strma obala, sprud, ali i današnja realnost – kanaliziranje vodotoka te brane i hidroelektrane.

Što se krije u kapljici vode?

– prezentacija vodenih staništa na način da posjetitelj ima dojam hodanja dnom bare i promatranja tipične vodene vegetacije iznad sebe. Posjetiteljima je pružena mogućnost da upoznaju i, oku nevidljiv, život u kapljici vode.

Život u vodi i izvan nje

– prezentiran je dio faune Regionalnog parka Mura – Drava čiji životni ciklus započinje u vodi, a nastavlja se na tlu ili u zraku (žabe, vretenca, tulari, komarci i vodencvjetovi).

Dabrova nastamba

– posjetitelje se upoznaje sa životom dabra, vrste koja je istrijebljena krajem 19. stoljeća, a sredinom 90-ih godina prošlog stoljeća ponovno introducirana na ovo područje.

Film – atraktivnost ove prezentacijske točke je mogućnost „plovidbe“ rijekama Murom, Dravom i Dunavom, pri čemu se posjetitelji upoznaju sa vrijednošću i značajem očuvanja izuzetne biološke raznolikosti ovih zaštićenih područja prirode.

Tko to tamo mulja?

– prezentacijom 7 različitih vrsta ptica i načina na koji one traže hranu u mulju, dodatno se želi skrenuti pozornost na izuzetno veliki broj ptičjih vrsta na području Regionalnog parka Mura – Drava i prekograničnog Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav.

Endemi dunavskog slijeva

– na interaktivnom akvariju prezentiraju se endemske vrste Regionalnog parka Mura – Drava i prekograničnog Rezervata biosfere Mura – Drava – Dunav (5 vrsta riba, vodenjak i žaba).

3D ANAMORFNE SLIKE

U sklopu projekta Posjetiteljski centar Dravska priča – interaktivan, inovativan i svima pristupačan doživljaj prirode oslikani su glavni prilaz objektu, prilaz sa sjeverne strane, ulaz u podrumski dio objekta, kao i zidne i stropne površine unutar objekta. Specifičnost ove tehnike je da stvara 3D efekt kod posjetitelja kad se slika gleda iz određenog kuta i kroz objektiv fotoaparata, kamere ili mobitela (kroz leću).

Glavni tok rijeke Drave

Na ovoj površini prezentiran je glavni tok rijeke Drave, sa svim svojim biološkim i krajobraznim karakteristikama. Oslikavanje je rađeno trajnim betonskim bojama pomoću anamorfne perspektive. Velika oslikana horizontalna površina (250 m²) dijeli se u dvije cjeline od kojih svaka ima specificiranu točku gledanja iz koje promatrač postiže 3D efekt kamerom, odnosno lećom.

Rukavac rijeke Drave

Ova se anamorfna slika s 3D efektom nadovezuje na prikaz glavnoga toka rijeke Drave i prikazuje rukavac rijeke Drave s karakterističnom florom i faunom, među kojima pozornost plijeni orao štekavac koji u kandžama drži ulovljenu ribu. 3D dojam rukavca i orla s plijenom postiže iz zadane točke u potkrovlju Posjetiteljskog centra Dravska priča – iz zimskoga vrta na sjevernoj strani objekta.

Izvori Drave, Mure i Dunava

Oslikane su zidne i stropne površine ulaza u podrumski dio objekta.

Slika predstavlja izvore 3 rijeke – Mure, Drave i Dunava. Izvori rijeka se iz gornjeg dijela stepeništa slijevaju prema donjem dijelu stepeništa, gdje se vizualno spajaju. Na desnoj strani stubišta se nalazi prikaz Mure koja se ulijeva u Dravu, a na lijevom zidu se nalazi izvor Dunava. Centralni zid prikazuje ušće Drave u Dunav kod Aljmaša.

Posjetiteljski centar
DRAVSKA PRIČA

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i
ekološkom mrežom Virovitičko-podravске županije

